

JUDr. Juraj Hollan

Financial Intelligence Unit, Bratislava, Slovak Republic

e-mail: juraj.hollan@akademiapz.sk

ORCID: 0009-0008-3870-8780

Finančné spravodajstvo ako nástroj boja proti legalizácii výnosu z trestnej činnosti

Financial Intelligence as a Tool to Combat Money Laundering

Abstrakt

Finančné spravodajstvo vykonávané finančnou spravodajskou jednotkou je neoddeliteľnou súčasťou boja proti legalizácii výnosu z trestnej činnosti. Napriek skutočnosti, že pojem finančné spravodajstvo nebolo dosiaľ exaktne zafinované v slovenskom právnom poriadku, je ho možné charakterizovať predovšetkým porozumením jeho hlavného cieľa, ktorým je zhromažďovanie a následná analýza finančných informácií za účelom potlačenia finančnej kriminality, a to predovšetkým v oblasti legalizácie výnosu z trestnej činnosti, avšak taktiež v oblasti boja s daňovou trestnou činnosťou, či napríklad v oblasti boja s korupciou. Nakoľko legalizácia výnosu z trestnej činnosti predstavuje mimoriadne závažnú formu ekonomickej trestnej činnosti, jej správne pochopenie a identifikovanie rozličných aspektov je nevyhnutné k efektívnej ochrane pred týmto neželaným fenoménom.

Kľúčové slová: finančné spravodajstvo, finančná spravodajská jednotka, legalizácia výnosu z trestnej činnosti, finančná informácia.

Abstract

Gathering financial intelligence by the Financial Intelligence Unit forms an integral component of the effort to combat money laundering. Although the term “financial intelligence” has yet to be precisely defined in the Slovak legal system, it can be characterised primarily by an understanding of its main goal, which is the collection and subsequent analysis of financial information for the purpose of suppressing financial crime, primarily in the area of money laundering, but also in the field of fighting tax crime, or for example in the field of fighting corruption. Given the gravity of money laundering as a form of economic criminal activity, it is essential to comprehend and identify the various aspects involved in order to effectively safeguard against this undesired phenomenon.

Keywords: financial intelligence, financial intelligence unit, money laundering, financial information.

Úvod

Finančné spravodajstvo vykonávané orgánmi presadzujúcimi právo sú nosnou súčasťou úsilia v boji proti ekonomickej kriminalite a zárukou zachovania integrity finančných systémov. Závažná ekonomická trestná činnosť sa v posledných rokoch stala jednou z najväčších hrozieb pre celosvetovú bezpečnosť, ekonomickú stabilitu a v konečnom dôsledku aj v dôveru vo finančný a právny systém. Jedným z najzávažnejších majetkových trestných činov, ktorý sa vyskytuje v 21. storočí, je bezpochyby legalizácia výnosu z trestnej činnosti. Legalizácia výnosu z trestnej činnosti je mimoriadne aktuálny a negatívny globálny fenomén, vyznačujúci sa predovšetkým vysokou sofistikovanosťou a latentnosťou. Podstatu takéhoto konania tvorí proces, pri ktorom sa páchatel dopúšťa neoprávneného konania v úmysle zakryť pôvod príjmu alebo akéhokoľvek iného majetku, ktorý je výnosom z trestnej činnosti, resp. môže ísť o zmenu nelegálnej povahy, predovšetkým finančných prostriedkov získaných nezákonným konaním, na finančné prostriedky javiace sa zdanlivo ako zisk z riadnej činnosti.

Negatívne dopady legalizácie výnosu z trestnej činnosti sú rozsiahle, závažné a prejavujú sa v mnohých oblastiach. Tento jav závažne ohrozuje svetovú ekonomiku, ale taktiež na úrovni štátov či regiónov. Legalizácia výnosu z trestnej činnosti je závažná hrozba, ktorá môže poškodiť nielen finančné a hospodárske záujmy krajiny, ale v konečnom dôsledku môže ohroziť celospoločenské záujmy a demokratické fungovanie právneho štátu. Ochrana spoločnosti pred legalizáciou výnosu z trestnej činnosti je nevyhnutný element zachovania zdravého finančného a hospodárskeho systému štátu a zároveň záruka existencie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti na medzinárodnej úrovni. Činnosti v oblasti boja s legalizáciou výnosu z trestnej činnosti sú zvyčajne vykonávané špecializovanými útvarmi a agentúrami so zameraním na odhaľovanie a objasňovanie závažnej ekonomickej trestnej činnosti.

Pre efektívny boj s predmetnou trestnou činnosťou je nevyhnutný fungujúci inštitucionálny a právny systém zahŕňajúci aj činnosti v oblasti finančného spravodajstva. V podmienkach Slovenskej republiky je garantom ochrany pred legalizáciou výnosu z trestnej činnosti finančná spravodajská jednotka. Takéto postavenie jej priznáva zákon č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 297/2008 Z. z.“), podľa ktorého je finančná spravodajská jednotka národná centrálna jednotka v oblasti predchádzania a odhaľovania legalizácie výnosu z trestnej činnosti a financovania terorizmu. Napriek tomu, že zákon č. 297/2008 Z. z. nevymedzuje pojem finančné spravodajstvo je to práve finančná spravodajská jednotka, ktorá vykonáva činnosti na úseku finančného spravodajstva.

Finančné spravodajstvo

Samotný pojem - finančné spravodajstvo, nie je zatiaľ v slovenskom právnom poriadku exaktne vymedzený. Pri jeho charakterizovaní preto vychádzame najmä zo všeobecne uznávaných definícií odborníkov z oblasti bezpečnostných vied. Pri charakterizovaní predmetného pojmu je nevyhnutné porozumieť predovšetkým hlavnému cieľu finančného spravodajstva, ktorým je zhromažďovanie a následná analýza finančných informácií za účelom potlačenia finančnej kriminality, a to

predovšetkým v oblasti legalizácie výnosu z trestnej činnosti, avšak taktiež v oblasti boja s daňovou trestnou činnosťou, či napríklad v oblasti boja s korupciou. Nezastupiteľné miesto ma však finančné spravodajstvo aj v boji proti financovaniu terorizmu.¹ Je dôležité spomenúť, že teória bezpečnostných vied a samotná prax odlišuje finančné spravodajstvo od ekonomického spravodajstva. Za ekonomické spravodajstvo považujeme také spravodajské činnosti, ktorých cieľom je zhromažďovanie a analýza informácií hospodárskeho charakteru, akými môžu byť výrobné či obchodné kapacity národného hospodárstva iných krajín.²

Ako už bolo vyššie spomenuté na druhej strane finančné spravodajstvo je možné charakterizovať ako činnosť, ktorá sa prioritne zameriava na zhromažďovanie a následnú analýzu finančných informácií. Cieľom analýzy týchto informácií je identifikácia pôvodu finančných prostriedkov a následne monitorovanie ich pohybu v prípade, že neprišlo k ich zdržaniu. Teória bezpečnostných vied za činnosti vykonávané v samotnom finančnom spravodajstve považuje aj zhromažďovanie a analýzu informácií získaných už priamo v procese finančného vyšetrovania. Z uvedeného vyplýva, že finančné spravodajstvo má svoje nezastupiteľné miesto aj v procese objasňovania trestnej činnosti a nielen vo fáze jeho odhaľovania. Finančné spravodajstvo využívané v procese objasňovania konkrétnej trestnej činnosti môže smerovať k odhaleniu paralelne vykonávanej legalizácie výnosu z trestnej činnosti, avšak aj finančných podvodov alebo daňovej trestnej činnosti.

Po vyššie uvedenej definícii je potrebné konštatovať, že je to práve finančná spravodajská jednotka, ktorá vykonáva finančné spravodajstvo v zmysle získavania finančných informácií, ktoré majú podobu hlásenia o neobvyklej obchodnej operácii³ následnej analýze týchto finančných informácií, ktoré sa odstupujú orgánom činným v trestnom konaní na účel boja proti legalizácii výnosu z trestnej činnosti.

Finančné spravodajstvo si za cieľ kladie predovšetkým zhromažďovanie informácií, ktoré po následnej analýze dokážu odhaliť latentnú finančnú kriminalitu, teda takú, ktorá nie je na prvý pohľad zjavná. Pre účinné odhaľovanie a následné objasňovanie legalizácie výnosu z trestnej činnosti je nevyhnutná efektívne fungujúca inštitucionálna ochrana. Profesor Stieranka vo svojej publikácii píše, že ak chceme úspešne bojovať a efektívne zabezpečiť elimináciu legalizácie výnosu z trestnej činnosti a financovania terorizmu, je potrebné vytvoriť ucelený kompaktný systém inštitúcií na rôznych vertikálnych úrovniach, ktoré budú môcť využívať rôzne nástroje, prostriedky a postupy. Celková efektívnosť eliminovania je teda závislá od efektívnosti a funkčnosti subjektov na jednotlivých vertikálnych úrovniach.⁴

Tento systém sa skladá zo subjektov, ktoré sú zoradené v určitej rovine a ich činnosti sú prepojené a navzájom na seba nadväzujú. Všeobecne uznávané zoradenie týchto subjektov je do tzv. vertikálnej roviny. Takéto vertikálne usporiadanie

¹ STIERANKA, J. Spravodajská činnosť. Bratislava, 2013. 89 s.

² MICHÁLEK, Luděk; POKORNÝ, Ladislav; STIERANKA, J., MARKO, M., VAŠKO, Adrián. Zpravodajské služby a zpravodajská činnosť. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, 255 s.

³ § 17 zákona č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁴ STIERANKA, J. *Legalizácia príjmov z trestnej činnosti a financovanie terorizmu*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. 118 s.

zodpovedá aj samotnému postupu informácie o skutočnosti, že sa niekto mohol dopustiť konania, ktoré môže byť neskôr charakterizované ako legalizácia výnosu z trestnej činnosti. Na prvom mieste, a teda v tzv. prvej vertikálnej rovine, sa nachádzajú povinné osoby.⁵ Povinné osoby majú nezastupiteľné miesto v efektívnom boji proti legalizácii výnosu z trestnej činnosti, nakoľko bývajú spravidla prvým subjektom, ktorý sa dostáva do kontaktu s neobvyklou obchodnou operáciou. V nadväznosti na povinné osoby sa na ďalšej úrovni nachádza vyššie spomenutá finančná spravodajská jednotka. Poslednú úroveň predstavujú orgány činné v trestnom konaní, ktoré objasňujú samotnú legalizáciu výnosu z trestnej činnosti.

Je veľmi dôležité poukázať na skutočnosť, že vyššie uvedené subjekty tvoria akési jadro systému boja proti legalizácii výnosu z trestnej činnosti, obzvlášť vo vzťahu k odhaľovaniu a objasňovaniu, avšak samotný systém je podstatne pestrejší a zahŕňa v sebe rôzne subjekty v medzirezortnom a medzidisplinárnom priereze. Samotný národný systém boja proti legalizácii sa skladá zo súčasti rôznych rezortov a ide najmä o Národnú banku Slovenska, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Generálnu prokuratúru, širokého spektra úradov Policajného zboru Slovenskej republiky a v neposlednom rade zo spravodajských služieb pôsobiacich v našich podmienkach.

Pre efektívne odhaľovanie akejkoľvek trestnej činnosti je potrebné poznať jej indikátory a teda poznať trendy, metódy a formy páchania tejto trestnej činnosti. Akákoľvek ľudská činnosť sa vyznačuje určitým vzorcom správania, ktoré je možné zovšeobecniť a následne mu pripísať určitú povahu. Vychádzajúc z odporúčaní a metodických usmernení FATF, za najzakladanejšie indikátory legalizácie výnosu z trestnej činnosti považujeme nasledovné:

- nesúlad medzi príjmom a životným štýlom,
- náhle veľké vklady v hotovosti,
- komplexné finančné transakcie,
- výber hotovosti v malých čiastkach,
- používanie právnických osôb a offshore spoločností,
- transakcie s vysokým rizikom,
- neopodstatnené „požičiavanie“ alebo „darčeky“,
- zneužívanie finančných inštitúcií.

Je nesporné, že jedným z najefektívnejších nástrojov finančného spravodajstva, ktoré vykonáva finančná spravodajská jednotka, na včasné a promptné odhalenie legalizácie výnosu z trestnej činnosti, je ohlasovanie neobvyklých obchodných operácií zo strany povinných osôb, tak ako túto činnosť definuje zákon č. 297/2008 Z. z. Podľa § 17 predmetného zákona je povinná osoba „*povinná ohlásiť finančnej spravodajskej jednotke neobvyklú obchodnú operáciu alebo pokus o jej vykonanie bez zbytočného odkladu. Povinná osoba bez zbytočného odkladu ohlási finančnej*

---

⁵ § 5 zákona č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

*spravodajskej jednotke aj odmietnutie vykonania požadovanej neobvyklej obchodnej operácie.*⁶

Povinné osoby majú nezastupiteľné miesto v celom systéme boja proti legalizácii výnosu z trestnej činnosti a bez ich efektívnej činnosti v predmetnej oblasti by bolo takmer nemožné naplniť účel ochrany pred legalizáciou výnosu z trestnej činnosti. Povinné osoby majú v súlade s predmetom svojej činnosti povinnosť podieľať sa na predchádzaní a zároveň odhaľovaní legalizácie výnosu z trestnej činnosti a financovania terorizmu. Povinné osoby si túto povinnosť vykonávajú predovšetkým formou posudzovania pripravovaných či už realizovaných obchodných operácií, ku ktorým dochádza v legálnom finančnom systéme. Je to úloha práve povinných osôb čo najrýchlejšie a v počiatkovej fáze realizácie legalizácie výnosu z trestnej činnosti, túto identifikovať a tým jej zabrániť. Aby to však bolo možné musí povinná osoba dodržiavať zásady v zmysle „Know Your Customer“ alebo v slovenčine „poznaj svojho klienta.“

Finančná spravodajská jednotka

Pred priblížením finančného spravodajstva vykonávaného finančnou spravodajskou jednotkou v podmienkach Slovenskej republiky si dovoľím vo všeobecnosti charakterizovať finančnú spravodajskú jednotku podľa definície Egmondskej skupiny, a to ako národné centrum slúžiace na prijímanie a analýzu hlásení o podozrivých transakciách a relevantných informácií o legalizácii výnosu z trestnej činnosti, súvisiacich predikatívnych trestných činoch a financovaní terorizmu. Finančné spravodajské jednotky sú tiež zodpovedné za šírenie výsledkov analýzy. Finančná spravodajská jednotka by mala získať dodatočné informácie od nahlasujúcich subjektov a mať včasný prístup k požadovaným finančným, administratívnym informáciám a informáciám o presadzovaní práva, aby mohla riadne vykonávať svoje funkcie. Vytvorenie finančnej spravodajskej jednotky ovplyvňuje niekoľko hlavných aspektov: zákony proti legalizácii výnosu z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu, existujúca vymožitelnosť práva a potreba orgánu, ktorý bude prijímať, posudzovať a zdieľať finančné informácie.⁷ Táto definícia vychádza z odporúčania č. 29 FATF, ktoré doslovne znie:

„Krajiny by mali zriadiť finančnú spravodajskú jednotku (FIU), ktorá slúži ako národné centrum na prijímanie a analýzu:

- a) správ o podozrivých transakciách;*
- b) ďalšie informácie týkajúce sa prania špinavých peňazí, súvisiacich predikatívnych trestných činov a financovania terorizmu a na účely šírenia výsledkov tejto analýzy. FIU by mala byť schopná získať dodatočné informácie od vykazujúcich subjektov a mala by mať včasný prístup k finančným a administratívnym informáciám a informáciám o presadzovaní práva, ktoré potrebuje na riadne vykonávanie svojich funkcií.*⁸

⁶ § 17 zákona č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁷ <https://egmontgroup.org/about/financial-intelligence-units/>

⁸ FATF Recommendations 2012, R29.

V podmienkach Slovenskej republiky je finančná spravodajská jednotka podľa § 29a ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov osobitný útvar služby finančnej polície, ktorý plní úlohy pri predchádzaní a odhaľovaní legalizácie výnosu z trestnej činnosti a financovania terorizmu podľa zákona č. 297/2008 Z. z., a ako taký má svoje osobitné postavenie v rámci Policajného zboru.

V praxi sa stretávame so skutočnosťou, že finančné spravodajské jednotky majú v jednotlivých krajinách rôzne postavenie, resp. modely ich fungovania. Toto špecifické postavenie má priamy vplyv na výkon činností v oblasti finančného spravodajstva. Rozdiely v postavení rozhodne nie sú prekážkou v spolupráci jednotlivých finančných spravodajských jednotiek, ktorá je ich ťažiskovou funkciou, avšak determinujú ich postavenie z hľadiska štruktúr v národných jurisdikciách. Štáty si pri kreovaní svojich finančných spravodajských jednotiek v zásade volia jeden zo štyroch modelov:

- **Administratívny model**

- v medzinárodnej praxi najčastejší model
- pripojený k regulačnému/dozornému orgánu
- objavuje sa aj ako nezávislý správny orgán

- **Policajný model**

- existencia v rámci orgánu, ktorý presadzuje právo
- príslušné právomoci na presadzovanie práva
- priamy prístup do informačných systémov polície

- **Justičný model**

- finančná spravodajská jednotka je súčasťou súdov alebo prokuratúry, resp. ministerstva spravodlivosti

- **Hybridný model**

- kombinácia vyššie uvedených troch modelov.⁹

Tieto rozdielne prístupy vyplývajú predovšetkým z inštitucionálnych a právnych osobitostí krajín a z nedostatku medzinárodne akceptovaného modelu, nakoľko prvé finančné spravodajské jednotky vznikali začiatkom 90. rokov, kedy chýbal medzinárodný konsenzus na ich podobe. Rozličné postavenie finančných spravodajských jednotiek má pochopiteľne aj významný vplyv na výkon samotného finančného spravodajstva a tieto osobitosti sa priamo odzrkadľujú v následnej efektívite vykonávaných činností. V niektorých krajinách sa napríklad zdôraznila funkcia finančnej spravodajskej jednotky ako dodatočného nástroja pre orgány činné v trestnom konaní, čo viedlo k zriadeniu finančných spravodajských jednotiek s vyšetrovacími právomocami. Iné krajiny zdôraznili potrebu „nárazníka“ medzi finančnými inštitúciami a políciou, a preto boli ich finančné spravodajské jednotky zriadené mimo týchto agentúr. Malo by sa však zdôrazniť, že tieto štyri klasifikácie sú do určitej miery ľubovoľné a že existujú aj iné spôsoby klasifikácie finančných spravodajských jednotiek. Tento prehľad vychádza z teórie a odzrkadľuje určitý

---

⁹ <https://egmontgroup.org/about/financial-intelligence-units/>

akademický stav, ktorý sa v praxi líši a túto charakteristiku nie je možné komplexne uplatniť na konkrétnu finančnú spravodajskú jednotku.

Finančné spravodajské jednotky sa v jednotlivých krajinách líšia, ale všetky majú minimálne tieto tri základne funkcie:

- prijímanie informácií,
- analyzovanie informácií,
- odstupovanie informácií.

Prijímanie informácií

Ako sme už vyššie uviedli, povinné osoby majú povinnosť hlásiť všetky neobvyklé obchodné operácie a taktiež na požiadanie následné doplňujúce informácie, ktoré finančná spravodajská jednotka potrebuje na riadny výkon analytickej činnosti. Identifikácia a následne ohlásenie neobvyklej obchodnej operácie sú prvými a nezastupiteľnými krokmi v procese finančného spravodajstva. Funkcia úložiska informácie, ktorú finančná spravodajská jednotka vykonáva, je predpokladom účinného preventívneho národného a medzinárodného rámca ochrany pred legalizáciou výnosu z trestnej činnosti. Finančná spravodajská jednotka tak plní funkciu centrálného úložiska, čo uľahčuje spracovanie informácií a analýzu na konzistentnom základe. Centralizácia tiež zabezpečuje vyššiu efektivitu pri zhromažďovaní informácií.¹⁰ Dostatočné množstvo informácií, ktoré sú uložené v informačnom systéme finančnej spravodajskej jednotky, majú významný vplyv na následnú tvorbu operačných, ale predovšetkým strategických analýz.

Analyzovanie informácií

Aby sme mohli hovoriť o finančnom spravodajstve je potrebné, aby finančné spravodajské jednotky plnili viac ako len úlohu centralizovaných databáz finančných informácií. Najdôležitejším krokom v procese finančného spravodajstva je analytická činnosť, a proces, kedy je určitej informácii pridaná konkrétna výpovedná hodnota - tvorba analytického produktu, ktorým je komplexná finančná informácia. Finančné spravodajské jednotky musia predovšetkým analyzovať údaje, ktorými disponujú vo forme hlásení o neobvyklých obchodných operáciách.

Analytická činnosť patrí bez akýchkoľvek pochyb medzi najdôležitejšie činnosti, ktoré finančné spravodajské jednotky vykonávajú. Na prvý pohľad bežné vklady, výbery, prevody finančných prostriedkov alebo kúpa cenného papiera alebo poisťky však môžu byť dôležitými informáciami pri odhaľovaní a stíhaní legalizácie výnosu z trestnej činnosti a financovania terorizmu. Analytik musí spracovať tieto informácie a podrobne zvážiť tri premenné, ktorými sú relevantnosť, význam a v neposlednom rade hodnota takýchto informácií. Dôsledná analytická činnosť dokáže na základe viacerých faktorov rozlíšiť transakciu, ktorá môže obsahovať nelegálne nadobudnuté prostriedky od tej, ktorá síce obsahuje určité znaky neobvyklosti, avšak jej existencia je legítimná. Komplexná analytická činnosť zabezpečuje, že zhromaždené údaje, ktorými finančná spravodajská jednotka disponuje, budú využité efektívne a pre zákonný účel. Aby bola analytická činnosť čo najefektívnejšia, je potrebné, aby

---

¹⁰ SCOTT, P. A. 2006. Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, VIII-4, 2006.

finančná spravodajská jednotka disponovala rozsiahlymi právomocami, dostatočnými ľudskými zdrojmi a dostatočnou technickou kapacitou.¹¹ Analytik musí mať počas celého procesu analytickej činnosti plnohodnotný prístup ku komerčným a vládny databázam, právomoc požadovať dodatočné informácie od povinných osôb a iných subjektov podľa potreby, a prístup k pokročilým spravodajským technikám a aparátom, v súlade s vnútroštátnymi právnymi zásadami.

Vychádzajúc zo zákona č. 297/2008 Z. z. slovenská finančná spravodajská jednotka vykonáva dve špecializované analytické funkcie, a to operačnú a strategickú analýzu. V medzinárodnej teórii sa okrem operačnej a strategickej analýzy používa aj pojem taktická analýza. Slovenský právny poriadok však rozlišuje iba prvé dve spomenuté, avšak pre komplexnosť si dovoľím uviesť stručnú charakteristiku taktickej analýzy, ktorá býva často považovaná za súčasť operačnej analýzy.¹²

Taktická analýza

Taktická analýza je proces zhromažďovania údajov potrebných na zostavenie individuálneho prípadu a pridelenie mu všetkých základných informácií. Keby sme vychádzali čisto z medzinárodnej bezpečnostnej teórie, tak môžeme dospieť k záveru, že v podmienkach Slovenskej republiky môžeme nájsť ekvivalent taktickej analýzy už v samotných hláseniach o neobvyklých obchodných operáciách. Taktická analýza je teda vykonávaná už priamo povinnými osobami. Samotnú taktickú analýzu, však vykonáva aj finančná spravodajská jednotka, nakoľko táto v sebe zahŕňa porovnávanie údajov získaných od povinných osôb s údajmi, ktoré má finančná spravodajská jednotka k dispozícii. Takéto porovnanie patrí k prvým krokom, ku ktorým v rámci analýzy dochádza. V tomto procese analytik musí vykonať overenie mien, adries, telefónnych čísel a porovnanie údajov z iných hlásení o neobvyklých obchodných operáciách či iných informácií, ktorými finančná spravodajská jednotka disponuje.

Ako sme už uviedli, povinné osoby vytvárajú najjednoduchšiu formu taktickej analýzy samy, finančné spravodajské jednotky však k týmto hláseniam pridávajú súvisiace informácie o nahlásenom klientovi alebo transakcii, ktoré majú vo svojich databázach, pričom môže ísť aj o informácie pochádzajúce zo zahraničia. Po prijatí hlásenia o neobvyklej obchodnej operácii musí pracovník finančnej spravodajskej jednotky vyhľadať doplňujúce informácie napríklad o predmete podnikania, spoločnosti samotnej, transakciách alebo iných prvkoch zahrnutých v konkrétnom prípade. Takéto dodatočné informácie a ich overenie poskytnú pevný základ pre následnú operačnú analýzu. Hlavnými zdrojmi takýchto dodatočných informácií sú napríklad informácie z vlastnej databázy, verejne dostupné zdroje, vládne databázy, doplňujúce informácie od povinných osôb a iných subjektov.

Operačná analýza

Operačná analýza využíva vyššie spomenuté taktické informácie na formulovanie rôznych hypotéz o možných nelegálnych aktivitách podozrivých

---

¹¹ SCOTT, P. A. 2006. Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, VIII-4, 2006.

¹² The World Bank. 2010. *Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism: A Comprehensive Training Guide*, 2010, 375 s.

subjektov. V prípade operačnej analýzy vykonávanej finančnou spravodajskou jednotkou ide najmä o podporu pre orgány činné v trestnom konaní. Operačná analýza využíva všetky zdroje informácií, ktoré má finančná spravodajská jednotka k dispozícii, aby vytvorila vzory aktivít, nové ciele, vzťahy medzi subjektami, identifikovala stopy, profily zločincov a, ak je to možné, náznaky možného budúceho správania.

Jednou z techník operačnej analýzy je aj finančné profilovanie.¹³ Finančné profilovanie slúži na to, aby poskytovalo analytikovi metódy na identifikovanie skrytého príjmu jednotlivca, skupiny jednotlivcov alebo organizácie. Je to efektívna nepriama metóda zhromažďovania, organizovania a predkladania dôkazov týkajúcich sa finančného profilu subjektov. Význam profilu je ukázať, že predmetný subjekt nemôže preukázať legitímny zdroj rozdielu medzi jeho skutočnými príjmami. Sledovanie majetku môže tiež poskytnúť stopy spájajúce subjekt s predikatívnymi trestnými činmi. Prostredníctvom operačnej analýzy sa informácie získané finančnou spravodajskou jednotkou rozvinú do operačného spravodajstva, ktoré možno odovzdať orgánom činným v trestnom konaní alebo prokurátorom na ďalšie kroky.¹⁴

V podmienkach Slovenskej republiky sa podľa § 9 písm. q) zákona č. 297/2008 Z. z. operačnou analýzou rozumie analýza, ktorá je zameraná na jednotlivé prípady a konkrétne ciele legalizácie a financovania terorizmu alebo na vhodne vybrané informácie, a to v závislosti od druhu a objemu poskytnutých informácií a ich následného použitia.

Strategická analýza

Strategická analýza rozvíja poznatky, ktorými finančná spravodajská jednotka disponuje, a následne tieto využíva pri komplexnej ochrane pred legalizáciou výnosu z trestnej činnosti. Hlavnou charakteristikou strategickkej analýzy a v podstate aj strategického finančného spravodajstva je, že nesúvisí s jednotlivými prípadmi, ale skôr s novými metódami a trendami legalizácie výnosu z trestnej činnosti. Rozsah akejkoľvek strategickkej analýzy sa značne líši v závislosti od mnohých faktorov. Môže pozostávať z identifikácie vyvíjajúcich sa kriminálnych vzorcov v určitej skupine alebo poskytovania širokého prehľadu o vznikajúcich vzorcoch finančnej kriminality na národnej úrovni. Strategická analýza sa vypracuje po zhromaždení a analýze všetkých dostupných informácií. Vypracovanie strategickkej analýzy si vyžaduje širší rozsah údajov ako vypracovanie operačnej analýzy, ako aj skúsených analytikov. Údaje pochádzajú z hlásení o neobvyklých obchodných operáciách, ktoré poskytl povinné osoby, z vlastných operačných, spravodajských a taktických informácií finančnej spravodajskej jednotky, z verejných zdrojov, zo zdrojov orgánov činných v trestnom konaní a iných vládnych agentúr. Na širšej úrovni môže strategická analýza naznačiť potrebu uložiť novým subjektom povinnosti podávať hlásenia a iné povinnosti v oblasti boja proti legalizácii výnosu z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu alebo zlepšiť existujúce požiadavky na hlásenia neobvyklých obchodných operácií.

¹³ SCOTT, P. A. 2006. Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, VIII-4.

¹⁴ SULLIVAN, K. *Anti-Money Laundering in a Nutshell*. APRESS, 2015. 167 s. ISBN 978-1-4302-6161-2.

Na základe § 9 písm. q) zákona č. 297/2008 Z. z. považujeme za strategickú analýzu takú analýzu, ktorá rieši trendy a typy legalizácie a financovania terorizmu.

Odstupovanie informácií

Ak na základe informácií, ktorými finančná spravodajská jednotka disponuje, vznikne podozrenie z legalizácie výnosu z trestnej činnosti alebo financovania terorizmu, musia byť na národnej úrovni prijaté také opatrenia, aby tieto informácie mohli byť odstúpené na ďalšie konanie orgánom činným v trestnom konaní. Pre efektívne plnenie povinnosti finančnou spravodajskou jednotkou je taktiež nevyhnutná spolupráca a koordinácia s ostatnými vnútroštátnymi orgánmi, ktoré prispievajú k odhaľovaniu, predchádzaniu a stíhaniu legalizácie výnosu z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu. Včasné zdieľanie informácií s kompetentnými orgánmi je dôležitým predpokladom vysokej úrovne režimu ochrany pred legalizáciou výnosu z trestnej činnosti. Odstúpeniu informácie predchádza analýza definovaná v predchádzajúcej časti práce. V niektorých krajinách existuje dokonca veľmi zaujímavý prístup, kedy finančná spravodajská jednotka odstupuje orgánom činným v trestnom konaní v závislosti od prioritizácie jednoduché taktické analýzy a následné podrobné preverovanie sa vykonáva až po žiadosti orgánu činnom v trestnom konaní. V oboch prípadoch je nevyhnutné včasné poskytnutie finančných informácií bez zbytočného odkladu.

Na základe zákona č. 297/2008 Z. z. finančná spravodajská jednotka odstupuje vec orgánom činným v trestnom konaní, ak skutočnosti nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin, avšak taktiež má možnosť odstupovať informácie Policajnému zboru k plneniu úloh podľa zákona o Policajnom zbore. V ustanovení § 26 predmetného zákona je taktiež definované, že finančná spravodajská jednotka poskytne informácie a podklady, ktoré získala, štátnym orgánom, ktoré plnia úlohy na úseku ochrany ústavného zriadenia, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu, ak je to potrebné na plnenie ich zákonom uložených úloh v boji proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti. Poskytované informácie neobsahujú údaje o ich pôvodcovi.¹⁵

Finančná spravodajská jednotka poskytuje na žiadosť finančné informácie a analýzy aj iným útvarom Policajného zboru, orgánom činným v trestnom konaní, súdu, Kriminálnemu úradu finančnej správy, Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, ak je to potrebné na účel predchádzania, odhaľovania, vyšetrovania a stíhania závažnej trestnej činnosti. Tieto informácie je však možné využívať len na presne stanovený účel a tým je ochrana pred legalizáciou výnosu z trestnej činnosti.

Finančná informácia

Výsledným produktom finančného spravodajstva sú tzv. finančné informácie. Finančné informácie majú za cieľ rozširovať poznanie o objekte finančného spravodajstva. Za finančnú informáciu môžeme považovať v širšom zmysle slova akúkoľvek informáciu viažucu sa k určitým finančným záležitostiam záujmových objektov. Môže ísť o akékoľvek informácie viažuce sa na jednej strane k jednotlivým

---

¹⁵ § 26 ods. 3 zákona č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

obchodným transakciám, avšak na strane druhej môže ísť aj napríklad o majetkový profil záujmovej osoby. Na základe zákona č. 297/2008 Z. z. sa finančnou informáciou rozumie „každá informácia alebo údaj, ktorý má finančná spravodajská jednotka k dispozícii na účel predchádzania a odhaľovania legalizácie a financovania terorizmu, napríklad údaje o finančných aktívach, pohyboch finančných prostriedkov alebo obchodných vzťahoch.“¹⁶ Podľa tohto zákona sú finančné informácie všetky údaje, ktorými finančná spravodajská jednotka disponuje, avšak je potrebné poukázať na skutočnosť, že musí ísť o informácie, ktoré slúžia na účel predchádzania a odhaľovania legalizácie výnosu z trestnej činnosti a financovania terorizmu.

Resumé

Zámerom autora predmetného príspevku bolo zadefinovanie finančného spravodajstva ako nástroja v boji proti legalizácii výnosu z trestnej činnosti, berúc do úvahy skutočnosť, že takáto definícia v slovenskom právnom poriadku dosiaľ neexistuje.

Vychádzajúc zo súčasnej praxe, je to práve finančná spravodajská jednotka, ktorá využíva finančné spravodajstvo, ktorého podstata spočíva v získavaní a následnej analýze finančných informácií, za účelom prevencie a odhaľovanie legalizácie výnosu z trestnej činnosti. Najdôležitejším prostriedkom finančného spravodajstva, ktoré vykonáva finančná spravodajská jednotka na včasné a promptné odhalenie legalizácie výnosu z trestnej činnosti je ohlasovanie neobvyklých obchodných operácií zo strany povinných osôb. Po získaní informácie od povinnej osoby prichádza na rad analytická činnosť, kedy je finančná informácia vyhodnotená a podľa potreby odstúpená orgánu činnému v trestnom konaní na ďalší postup.

Literatúra

- STIERANKA, Jozef. Spravodajská činnosť. Bratislava, 2013. ISBN 978-80-8054-549-9.
- STIERANKA, Jozef. *Legalizácia príjmov z trestnej činnosti a financovanie terorizmu*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-8168-912-3.
- MICHÁLEK, Luděk; POKORNÝ, Ladislav; STIERANKA, Jozef; MARKO, Michal; VAŠKO, Adrián. *Zpravodajské služby a zpravodajská činnosť*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. 255 s. ISBN 978-80-7598-725-9.
- SCOTT, P. A. 2006. Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, VIII-4, 2006. ISBN 0-8213-6513-4.
- SULLIVAN, K. 2015. Anti-Money Laundering in a Nutshell, APRESS, 2015. 167 s. ISBN 978-1-4302-6161-2.
- The World Bank. 2010. *Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism: A Comprehensive Training Guide, 2010*, 375 s. ISBN 978-0-8213-7569-3.
- FATF Recommendations, 2012.

¹⁶ § 9 písm. p) zákona č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Použité právní předpisy

Zákon č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

JUDr. Juraj Hollan (*1995)

In 2020, he completed his studies at the Academy of the Police Force in Bratislava. After graduating from the university, he joined the analytical department of the Financial Intelligence Unit of the Presidium of the Police Force. At the Financial Intelligence Unit, he primarily handled strategic tasks in the field of national and international cooperation. In 2023, he graduated from the Diplomatic Academy of the Comenius University in Bratislava. He started his doctoral studies at the Academy of the Police Force in Bratislava in 2023. Since November 2023, he has been working at the Office of the Security Council of the Slovak Republic.